

Constitution Law
Sem - II

May - 2012

Con. 3265-12.

MR-4212

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

I. Answer in short. (Not more than two sentences)

20 Marks

1. Where and when was the first Supreme Court established in India during the British rule ?
2. State the essential characteristic of a federal Constitution.
3. What is doctrine of eclipse ?
4. In which historic case was it held that the Preamble can be amended ?
5. State the grounds for filing a writ of Habeas Corpus.
6. What is Uniform Civil Code ?
7. State the reasonable restrictions for Article 19 (1) (a) ?
8. What is a joint session of the Parliament ?
9. State the right of minorities under Article 29 ?
10. What is "Double Jeopardy" ?

II. Write short notes. (Any Four)

20 Marks

1. Money Bill
2. Objects of Panchayat Raj System.
3. Functions of Election Commission.
4. President Rule under Article 356.
5. Comptroller & Auditor-General of India.
6. Amendment under Article 368.

III. Solve (Any Two)

12 Marks

1. Ram, a member of an organisation of agricultural labourers, had fallen from a running train and suffered serious injuries and brain haemorrhage. He was taken to various government hospitals but was not admitted on grounds of non-availability of beds. He was finally admitted in a private hospital and had to incur an expenditure of Rs. 17000 for his treatment.
  - (i) In the above case can Ram claim compensation from the government ?
  - (ii) Is there violation of any fundamental right of Ram in the present case ?

Explain with the Constitutional provisions.

[TURN OVER]

Con. 3265-MR-4212-12.

2

2. Under Section 298 (2) of the U. P. Municipalities Act, a notification prohibited the sale of eggs within the municipal limits of Rishikesh. This notification was challenged by Om Prakash.

(i) On what grounds can Om Prakash Challenge the above mentioned notification? And does the notification violate any fundamental right?

(ii) Is the above mentioned notification valid and constitutional?

3. Mukesh was convicted for committing rape on a 6 year old girl and strangulating her to death. He was awarded death sentence by the Sessions Judge and was also confirmed by the High Court. His petition for pardon was rejected by the Governor. Thereafter, Mukesh filed a mercy petition under Article 72 before the President which was also rejected.

(i) Can the President reject the mercy petition without giving reason for rejection?

(ii) Is the Presidents order of rejection of mercy petition subject to judicial review?

IV. Answer the following. (Any Four)

48 Marks

1. Explain the "test of reasonable classification" with relevant case laws for right to equality.
2. Explain the jurisdiction of Supreme Court of India.
3. What is religion? Explain the freedom of religion in India with its reasonable restrictions.
4. Discuss the provisions of Protection of Civil Rights Act, 1955, aiming to eradicate untouchability in India?
5. Discuss the administrative relations between Centre and States.
6. Explain the object of freedom of trade, commerce and intercourse with reasonable restrictions under Article 301-307.

Con. 3265-MR-4212-12.

3

भारतीय राज्य घटनेचा कायदा

१. थोडक्यात उत्तरे लिहा (दोन वाक्यांपेक्षा जास्त नको)

गुण २०

१. ब्रिटीश राजवटीत सर्वोच्च न्यायालय प्रथमतः केव्हा आणि कोठे स्थापन करण्यात आले ?
२. गणराज्य पद्धतीच्या घटनेची महत्त्वाची वैशिष्ट्ये सांगा.
३. 'डॉक्ट्रीन ऑफ एक्लीप्स' म्हणजे काय ?
४. संविधानाच्या प्रस्ताविकेमध्ये घटनादुरुस्ती करता येते असे कोणत्या ऐतिहासिक खटल्याद्वारे मान्य करण्यात आले ?
५. हेबियस कॉर्पसची रिट कोणत्या कारणासाठी दाखल करता येते ?
६. समान नागरी कायदा संहिता म्हणजे काय ?
७. कलम १९(१)(अ) ला असप्रारी शास्त बंधने कोणती ?
८. संसदेचे संयुक्त अधिवेशन म्हणजे काय ?
९. कलम २९ अन्वये अल्पसंख्याकाना कोणते अधिकार दिले आहेत ?
१०. 'डबल जिओपार्डी' म्हणजे काय ?

२. थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

गुण २०

१. वित्तविधेयक
२. पंचायत राज पद्धतीची उद्दिष्ट्ये
३. निवडणूक आयोगाची कामे
४. कलम ३५६ अन्वयेची राष्ट्रपती राजवट
५. भारताचे नियंत्रक आणि महालेखापाल
६. कलम ३६८ अन्वये घटनादुरुस्ती

३. सोडवा. (कोणतेही दोन)

गुण १२

- अ) शेतमजुरांच्या संघटनेचा सदस्य राम धावत्या ट्रेनमधून खाली पडून गंभीर जखमी झाला. थोडक्यास गंभीर स्वरूपाच्या जखमा झाला होता. त्याला अनेक सरकारी दवाखान्यात खाटा शिल्लक नसल्याने उपचारासाठी दाखल करून घेतले जात नाही. शेवटी त्याला एका खाजगी दवाखान्यात दाखल केले जाते व उपचारासाठी रु.१७,०००/- खर्च करावे लागतात.
१. वरील केसमध्ये राम सरकारकडून नुकसानभरपाई मागू शकेल का ?
  २. हया केसमध्ये रामच्या मुलभूत अधिकारांचा भंग झाला आहे का ? ते घटनात्मक तरतुदीच्या अनुषंगाने स्पष्ट करा.
- ब) उत्तर प्रदेश नगरपालिका कायद्याच्या कलम २९८(२) अन्वये एका अधिसूचनेनुसार ऋषिकेश नगरपालिका हद्दीत अंडी विकण्यास मनाई करण्यात आली. या अधिसूचनेला ओमप्रकाशने आव्हान दिले.
१. ओमप्रकाश हया अधिसूचनेला कोणत्या कारणांवरून आव्हान देऊ शकेल ? आणि या अधिसूचनेमुळे काही मुलभूत अधिकारांचा भंग झाला आहे का ?
  २. वरील अधिसूचना योग्य व घटनात्मक आहे का ?
- क) मुकेश्वर एका ६ वर्षाच्या मुलीवर बलात्कार व गळ्या दाबून खून केल्याचा गुन्हा सिध्द झाला. सत्र न्यायालयाने त्याला दिलेली फाशीची शिक्षा उच्च न्यायालयानेही कायम केली. त्याचा क्षमायाचनेचा अर्ज राज्यपालांनी फेटाळला. त्यानंतर त्याने कलम ७२ अन्वये राष्ट्रपतीकडे केलेला दयेचा अर्जही फेटाळला गेला.
१. राष्ट्रपती दयायाचनेचा अर्ज कोणतेही कारण न देता फेटाळू शकतात का ?
  २. राष्ट्रपतीच्या दयायाचनेचा अर्ज फेटाळण्याची कृती न्यायिक पुनर्विलोकनास पात्र आहे का ?

[TURN OVER]

Con. 3265-MR-4212-12.

4

४. उत्तरे दया. (कोणतेही चार)

गुण ४८

१. "रास्त वर्गीकरणाची कसोटी" या सज्ञेचा खुलासा समानतेच्या हक्काच्या अनुषंगाने त्यासंबंधीचे न्यायनिर्णय देऊन स्पष्ट करा.
२. भारताच्या सर्वोच्च न्यायालयाची न्यायाधिकारीता स्पष्ट करा.
३. धर्म म्हणजे काय? भारतातील धार्मिक स्वातंत्र्यावर घालण्यात आलेली रास्त बंधने कोणती?
४. नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम, १९५५ अंतर्गत करण्यात आलेल्या तरतुदींचा भारतातील अस्पृश्यता निवारण्यासाठी कसा उपयोग झाला ते सांगा.
५. केंद्र व राज्य शासनामधील प्रशासकिय संबंधांची चर्चा करा.
६. व्यापार, उद्योग व दळणवळणासंबंधीची उद्दिष्टे त्या स्वातंत्र्यावर कलम ३०१-३०७ मधील घातलेल्या रास्त बंधनांच्या अनुषंगाने स्पष्ट करा.

S